

Een glas vol verhalen

Een glas vol verhalen

*Korte verhalen, anekdotes en ontmoetingen, als barman bij
sociëteit de Kring, Harry's Bar en Mulliner's Wijnlokaal*

Francis van der Knaap

Schrijver Francis van der Knaap
Omslagontwerp Locusta/Brave New Books
Omslagfoto Freestocks
ISBN 9789464055016
© 2020 Francis van der Knaap

Het was een regenachtige middag in Amsterdam. Na enige tijd in Londen te hebben gewerkt in de top floor bar van de Chelsea Drugstore op King's Road, liep ik een beetje verloren rond, ik wist niet goed wat te doen na die leuke tijd in Chelsea. Later die avond ontmoette ik een paar jonge kunstenaars in de Phonobar op het Thorbeckeplein, een donker café waar ze alleen jazzplaten draaiden. 'Waarom kom je niet bij de Kring werken,' vroeg een van hen. 'De pachter is weg en het bestuur is het zelf aan het exploiteren. Ze zoeken personeel, ook omdat ober Jan Zwart met pensioen gaat.' Dat klonk goed. Ik was in Londen een keer in een sociëteit geweest, een mooi ingerichte club in een statig pand en een klassieke bar, dat leek mij wel wat. Na wat telefoontjes had ik een afspraak met Henk Kersting, de voorzitter van sociëteit de Kring. Het was wel even zoeken naar de ingang bij het Kleine Gartmanplantsoen. Ik vond de deur openstaan en ging een steile trap op, er was niemand. Ik keek wat verbaasd rond: een afgetrapt interieur met een oud biljart en een ronde bar. Ik dacht dat ik verkeerd was, dit kon nooit een sociëteit zijn, meer een soort padvindersonder, en ik wilde al weggaan toen er iemand van de bovenetage de trap af kwam. Het was de heer Kersting, en na een gesprek van meer dan een uur besloot ik de baan aan te nemen, ook omdat deze Henk Kersting een heel aardig persoon was. Ik dacht: ik heb een horecabaan nodig en ga dit doen voor een maand of zes. Het werden bijna dertien jaren!

Waarom na zo'n tijd dit opschrijven? Tja, ik had er de tijd niet voor, was na mijn Kringtijd druk met mijn eigen zaken, eerst Harry's Bar en daarna Mulliner's Wijnlokaal. Journalist Henk Hofland begon er vaak over als ik hem tegenkwam, en als ik dan opmerkte: 'Wie zit daar nu op te wachten?' antwoordde hij: 'Doe het voor ons! Wij waren dronken en weten dat allemaal niet meer,' en stelde voor als ghostwriter mee te helpen. Helaas kan Henk niet meer helpen. Veel van die bijzondere mensen, de bohemiens van die tijd, leven niet

meer. Maar ze zijn pas echt dood als niemand meer aan ze denkt. Ik denk soms nog wel aan ze en wat een bijzondere periode het in mijn leven is geweest. Ik heb er wel eens met de acteur Gijs Naber over gesproken en hij vond het jammer dat zo iets niet meer bestaat. Tegenwoordig blijven acteurs vaak wat hangen in de theatercafés en hebben het druk met sociale media en het management van hun carrière. Dat was in mijn Kringtijd anders: dan kwam de tourbus voorrijden (dat kon in 1973) als toneelgroep Baal met regisseur Leonard Frank of toneelgroep Centrum met regisseur Egbert van Paridon in de provincie had gespeeld. De nazit van filmpremières, het Boekenbal — waarvan ik dan de volgende dag alle decorstukken van ontwerper Metten Koornstra, die na afloop waren meegenomen en op de Kring waren achtergelaten, kon opruimen — het Holland Festival, het (toen nog) Hoogovens Schaaktoernooi of documentairefestival IDFA, was altijd tot laat op de Kring. Couturier Frank Govers vertelde mij dat er in New York aparte clubs voor ontwerpers, schilders of schrijvers enzovoorts waren, maar bij de Kring zat alles door elkaar; als je een jaar was weggeweest had je binnen twee dagen iedereen weer gezien.

Ik pretendeer geen historisch overzicht te presenteren met dit boekje. Dat is immers al zeer goed gedaan door Annemiek Hendriks in haar boek *In intieme kring*, die na veel onderzoek in Kringarchieven en gesprekken met oudere leden een correct beeld heeft gevormd over de geschiedenis, maar natuurlijk niet uit eigen ervaring kan spreken, omdat zij die tijd niet heeft meegemaakt. De geïnterviewde personen geven wel hun eigen kleur aan het verhaal. Iedereen dronk en was soms niet zo helder meer. Ik las een tijd geleden een interview in het Kring-blad met schaker Hans Ree over een vechtpartij tussen schaker Hein Donner en architect Fred Schoen, maar daar klopte niet veel van. Ik vroeg Hans in Mulliner's Wijnlokaal, waar hij vaak kwam, hoe hij dat kon zeggen, want hij was

er helemaal niet bij geweest. ‘Tja,’ gaf hij toe, ‘van horen zeggen.’ Op pagina 112 van *In intieme kring* staan wat prachtige foto’s van momenten op de Kring, waaronder een van actrice Hetty Blok met Daniël ter Berg op een Bal Masqué (zij waren ongeveer de enigen die zich hadden verkleed): Hetty in een soort visnet en Daniël als Papoea met peniskoker. Ik was verbaasd over de outfit van Daniël, hij was een beetje ingetogen man en van beroep strijkstokkenmaker! Op een gegeven moment trok hij een regenjas aan over zijn outfit en ging weg, naar later bleek om een camera uit zijn auto te halen. Bij terugkeer herkende de dronken reserveportier hem niet meer en stuurde hem weg. Daniël is op het drukke Leidseplein als potloodventer opgepakt door de politie en meegenomen naar het bureau. Daarvandaan belde hij de Kring. Ik nam op, hoorde zijn verhaal aan en riep zijn moeder, actrice Cissie van Bennekom, dat ze naar het politiebureau moest om hem te identificeren. Ik ben daarna nog boos naar de portier gelopen, maar die was al net zo dronken als de rest. Zo staan er wel meer verhalen in het boek die wat aanvulling verdienen.

Ik werkte toen net een paar weken op de Kring, met wat gemengde gevoelens: ik moest erg wennen en was niet zo bekend in dit wereldje. De Kringleden lieten hun rekening op naam zetten en kwamen soms niet betalen, en wisten dan na een paar dagen van niets. Het pofboek was een heel ding achter de bar, ik weet nog dat ik een rekening moest maken voor (ik verstond) Kees Nooteboom, maar snel werd ik door de persoon in kwestie gemaand zijn naam correct te schrijven: Cees dus. Toen maar gauw zijn boek *Philip en de anderen* gelezen.

Het was mijn eerste zondagdienst — je werkte dan alleen, ook zonder portier, van tien uur 's avonds tot vier uur 's nachts — een rustige avond, en na een uur of drie werd het stil en begon ik wat op te ruimen. De laatste gast vertrok ook en ik bleef met drie onbetaalde rekeningen zitten. Ik wist wel van wie — vermoedelijk ladderzat weggelopen. Opeens, net voor ik de lichten uit wilde doen, hoorde ik geluiden uit de heren-wc. Ik ging kijken en tot mijn grote verbazing bleken de drie vermiste personen in groteske houding op de vloer van het toilet te liggen: twee in diepe slaap en één die probeerde op te krabbelen, maar dat lukte niet doordat de vloeiabehandzeepdispencer uit de houder was gevallen en de tegelvloer spekglad was geworden door de zeep. Die twee hadden het opgegeven en de derde was te dronken om zich op te richten. Met gevaar voor eigen leven heb ik met droge dweilen een pad gemaakt en ze voorzichtig van de vloer getrokken; de heren van water en koffie voorzien, een beetje opgefrist en een taxi gebeld, en besepte toen dat ik hier behalve barman ook een grote sociale functie had te vervullen.

Het bestuur had besloten een groot feest te organiseren, omdat in 1982 de Kring zestig jaar bestond (het vijftigste heb ik ook meegemaakt, maar dat was behalve een receptie een beetje uitbesteed aan kasteel Groeneveld in Baarn en aan Paradiso). Er werd besloten zo veel mogelijk alles zelf te doen. 's Morgens was er feestelijke koffie met gebak en een uitgebreide leestafel met alle tijdschriften en kranten die er maar waren. 's Middags een lunch met diverse gangen, klaargemaakt door John Fagel van restaurant Tout Court, culinair journalist Hugh Jans en Eddy Wijngaarde, van restaurant Sancerre, begeleid met pianomuziek door Geert van Tijn en een dame op viool. Daarna was er een receptie met toespraken, felicitaties en erelidmaatschappen — journaliste/actrice Lida Polak dissimuleerde haar leeftijd en weigerde het hare. 's Avonds was er ten slotte een groot feest in Paradiso, met diverse bands en optredens van Kringleden. Door gebrek aan ruimte in de keuken deed ik met Elie, de kok, de afwas in de badkuip op twee hoog. Geweldig feest.

Op andere feestavonden ging het er ook stevig aan toe. Een dag of wat voor zo'n avond gingen tekenaars Peter van Straaten, Frits Muller, Rob Wout (Opland) en Koos Hak de muren van de Kring te lijf met grote rollen pakpapier en een nieltang, en begonnen het papier in te tekenen en te schilderen tot een groot bizar decor. Er werden voor de gelegenheid speciale bankbiljetten, zwotsen genaamd, gedrukt, ontworpen door Rob Wout, en Frits Muller zou met zijn jazzkwartet spelen. Het leukste was wel dat schilder Willem van Malsen ook wat decor wilde schilderen, maar bijna alles was al volgeschilderd door de anderen. Toen besloot hij de deur van de bezemkast bij de doorgang naar het herentoilet onder handen te nemen en schilderde daar een prachtig urinoir op. De verf was nog niet droog toen een aangeschoten Jaques Commandeur binnenstropelde en recht op het meesterwerk plaste! Willem vond het de mooiste vorm van waardering voor zijn schilderkunst.

Dan waren er ook de bridgeavonden, die voor niet-bridgers best saai waren: de muziek moest zachter en zelfs bij het geluid van de biljartballen keken de heren en dames bridgers verstoord op. Dat begon zo om een uur of zeven en soms wilden ze wat eten. Henk Kersting bestelde een biefstuk bij mij en kok Elie maakte die klaar en bracht hem naar Henk. Die kwam vervolgens verward naar mij toe: 'Ik kan zo niet eten,' zei hij tegen mij, met het verzoek of ik de biefstuk en de rest in hapklare stukken kon snijden, zodat hij met één hand kon eten en met de andere verder kon kaarten.

Op zo'n avond kwam Ellen de Thouars binnen, een oudere actrice — de ex van Ko van Dijk — die net voldoende gedronken had om nog op de been te blijven. Ze wilde aandacht van de bridgers, maar die gaven geen krimp. Dus zij besloot te gaan strippen en trok haar blouse uit. Ik liep naar haar toe en maande haar daarmee op te houden, maar ze liep naar mij toe en zei: 'Ik wil je zoenen!' Ik verdween snel achter de bar terwijl het strippen verder ging en de bridgers zowat met hun neus in de kaarten zaten; van hen hoefde ik geen hulp te verwachten. Het werd nu echt gênant, want Ellen begon haar enorme beha uit te trekken. Toen kwam Jacques Commandeur binnen, overzag de situatie en riep met luide en strenge toneelstem: 'Ellen, wil je je onmiddellijk aankleden!' Gedwee als een klein meisje liet ze zich door Jacques helpen. Ik belde een taxi en we hielpen haar de trap af, en daarna heb ik Jacques een drankje aangeboden terwijl ik tegen de bridgers zoiets riep als 'lafaards'.

De jazzavonden op de maandag waren heel leuk. Pianist Nico Bunink had iedere keer andere muzikale gasten. Hij had lange tijd in New York gewoond en met veel bekende jazzgrootheden samengespeeld, dus als er jazzconcerten in Amsterdam waren nam hij vaak topmuzikanten mee. Op een avond kwamen er twee donkere Amerikanen binnen, gasten voor Nico, zei de portier tegen mij. Martin van Duynhoven, de drummer die avond, stond eerbiedig zijn drumstel af aan de grootste van de twee. 'Breng hem snel een bier,' zei Martin tegen mij. Deze man keek mij vriendelijk aan toen ik hem het bracht. *'Thanks, do you know how to play the cymbal set?'* Ik schudde mijn hoofd en hij drukte de brushes in mijn handen en stuurde mijn hand langs de Zildjian-bekens. *'Very gentle, my friend, like to touch a women's breast,'* vertelde hij, en zo kreeg ik mijn eerste drumles van Art Blakey.

James Baldwin was een schrijver die veel boeken heeft geschreven over de rassenhaat in de VS en was voor veel mensen een held. Hij woonde in Parijs omdat hij in Amerika bedreigd werd. Via zijn uitgever kreeg hij als gast toegang tot de Kring gedurende zijn verblijf in Amsterdam, wij verheugden ons erop. Het ging echter direct mis. Zijn bodyguard/vriend was een type Mike Tyson, die meteen begon te vloeken op de white trash in de wereld en die in de Kring in het bijzonder. Hij gaf Aart Bokslag — de partner van architect Wil de Vries — een lef toen die te dicht in de buurt van Baldwin kwam, er sneuvelden wat glazen, hij gooide een paar stoelen om en schreeuwde iets over Alabama 1968. Toen ik hem er voorzichtig aan herinnerde dat het hier Amsterdam 1979 was en vroeg of hij zich een beetje wilde gedragen, kon ik hem maar net ontwijken. Ook Henk, de portier, wist niet hoe hij deze opgefokte spierbundel moest aanpakken, een fysieke confrontatie was geen optie. Nadat ik met veel moeite contact had gekregen met Baldwin probeerde ik wat te praten met hem, maar hij gaf toe geen enkele invloed te hebben op zijn, ik meen Deense, agressieve vriend. Hij was duidelijk verlegen met de situatie, omdat die gast onmiskenbaar zijn minnaar was, en op mijn verzoek hem aan te spreken op zijn agressie ging hij niet in. Ten slotte besloot hij gewoon weg te lopen, met die bulldog achter hem aan. *Pfff*. Ik heb zijn boek *Giovanni's Room* niet meer uitgelezen. Weer iemand van zijn voetstuk gevallen.

Feesten op de Kring waren altijd buitengewoon. De feestcommissie stond meestal onder leiding van Rob Wout, beter bekend als Opland — altijd verwarrend die pseudoniemen, zo had je ook tekenaar Harry Lammertink (Yrrah), acteur Bram Polak (Alexander Pola), fotograaf Herry van Borkum Waalkens (Egbert Munks), schrijver Henk Marsman (Bernlef), schrijver Gerard Stigter (K. Schippers), journalist/cineast Jan Hulsebos (Jan Vrijman) en zo kan ik nog wel even doorgaan.

Rob kwam vaak met een feestthema, bijvoorbeeld het groot Narcis(ten)feest, waarvoor ze veel spiegels moesten huren en bossen narcissen kopen, maar gewoon zomaar een dansavond met muziek kon ook. Dan ging ik bij Anneke van Dulken, die programma-medewerkster van Paradiso was, een bandje regelen voor de zaterdagavond. Mijn favoriet was de familieavond, altijd om en nabij 20 december, met heel veel spelletjes. Met actrice Linda van Dijk vormde ik een bijna onverslaanbaar tafelhoetbalduo. Verder waren er sjoelbakken, flessenschaak, zaklopen, drooghengelen, touwtrekken, kaartspelletjes enzovoort. Ook was er een soort kijkdoos waarin plaatjes heel snel achter elkaar een soort filmpje vormden, en dit bleek porno te zijn. Daar hoorde een quiz bij, met vragen als: met welk been stapt ze uit bed? Het was echter al zo vaak wat lacherig bekeken door Hein Donner en Harry Mulisch dat het apparaat al stuk was voor we waren begonnen. Ook was er stoelendans rondom het biljart, met een ei op een lepel. Regisseur Nicolai van de Heijden had als introduc e een Amerikaanse vriend meegenomen, David Carradine, in die tijd beroemd als Kungfu-acteur — geestig om die met een ei op een lepel te zien rennen. Er werd heel fanatiek gespeeld, onder anderen door schrijver Tim Krabb , die met zijn moeder Margreet Reiss valsspeelde, en journalist Max Pam, die slecht tegen zijn verlies kon. Aan het eind van de familieavond was er een loterij, waar niet iedereen op bleef wachten en zodoende kreeg ik wat lootjes van vertrekkende leden. En ja hoor, ik had prijs: